

Stalni evropski mehanizem stabilnosti - ESM

(<http://www.european-council.europa.eu/media/582311/05-tesm2.en12.pdf>)

25. marca 2011 je evropski svet sprejel dopolnilo k pogodbi o Evropski uniji, po katerem lahko članice, katerih valuta je evro, ustanovijo posebni mehanizem stabilnosti, ki bo v bistvu naslednik EFSF in EFSM. Obdržal bo vse funkcije in instrumente, kot jih je imel EFSF.

Njegov namen je varovanje stabilnosti celotnega evrskega prostora. Dogovor določa, da bo **vsako pomoč dajal na podlagi strogih pogojev (makroekonomskih sprememb)**. Države z evrom avtomatično postanejo članice ESM, mehanizem pa je odprt tudi za vse ostale članice EU. Vsaka država prispeva v sklad in na podlagi višine zneska dobi določeno število delnic. ESM je pooblaščen, da prav tako zbira sredstva z izdajanjem finančnih instrumentov ter preko finančnih dogovorov z državami članicami ESM, s finančnimi institucijami ali katero koli tretjo stranjo.

ESM ima svet guvernerjev in svet direktorjev ter prav tako direktorja ('managing director'), ki predseduje sestankom sveta direktorjev in je uradni predstavnik ESM. Njegov mandat je 5 let in je lahko ponovno imenovan. Odločitve se sprejemajo s pomočjo medsebojnega konsenza, na podlagi kvalificirane večine (80 % glasov) ali na podlagi preproste večine, odvisno od obravnavane teme. Velikost volilne pravice posamezne članice je odvisna od števila delnic. Če katera od držav ne zmore vplačati dogovorjenega zneska, ji volilno pravico začasno ukinejo. Na sestankih so lahko navzoči tudi predstavniki evropske komisije in ECB, nanje pa lahko povabijo tudi predstavnike drugih organizacij.

Sklad pooblašča evropsko komisijo in ECB, da v njegovem imenu določita ekonomske oz. finančne pogoje za dodelitev pomoči.

Ustanovni sklad znaša 700 milijard evrov (7 milijonov delnic). Delnice niso prenosljive. Obveznosti vsake članice ESM so v vsakem primeru omejene na odmerjeno število delnic. Svet guvernerjev lahko na podlagi preproste večine kadarkoli zahteva plačilo še neizplačanega zneska ter določi ustrezni časovni okvir nakazila. Direktor lahko zahteva plačilo neplačanega odmerjenega kapitalnega zneska, da zagotovi dogovorjeno izplačilo kreditorjem ESM. O tem obvesti svet direktorjev in svet guvernerjev. **Države članice so s pogodbo zavezane, da takšno zahtevo brezpogojno in nepreklicno plačajo v roku sedmih dni** (člen 9.3).

Svet guvernerjev redno (najmanj vsakih 5 let) preverja ustreznost višine sredstev v skladu ter **lahko po potrebi spremeni višino fonda** (člen 10.1). Nove delnice se članicam alocirajo glede na ključ v členu 11 in aneksu I. Ključ je enak, kot ga uporablja ECB za nacionalne centralne banke (Nemčija, Francija in Italija prispevajo največ – 27 %, 20 % in 17 % –, Slovenija prispeva 0,428 %). Svet prav tako pripravi pogoje, ki se nanašajo na celotni kapital ali na njegov del.

ESM lahko odobri kratkoročno ali srednjeročno podporo v obliki posojila. ESM se lahko za opravljanje svojih operacij zadolži na kapitalskih trgih pri bankah, finančnih institucijah ali ostalih akterjih na trgu. Naloga upravljalnega direktorja je, da vodi

razumno in preudarno investicijsko politiko in da zagotovi skladu najvišjo kreditno oceno. Vsak presežek dobička od investicij (če ima sklad na voljo poln posojilni fond in plačane tekoče obveznosti oz. operativne stroške) se razdeli med države članice, glede na ključ. Svet guvernerjev ustanovi rezervni sklad, lahko pa po potrebi še druge vrste skladov. Izgube iz poslovanja sklada se najprej krijejo iz rezervnega sklada, nato iz vplačanega kapitala ter nazadnje iz nevplačanega kapitala na podlagi uradne zahteve. Če katera izmed članic ne zmore plačati zahtevanega zneska, se zneski skladno s tem povečajo vsem ostalim članicam.

ESM ima neodvisno interno nadzorno komisijo, ki jo sestavljajo trije člani, ki jih določi svet guvernerjev. Imeti morajo predhodne izkušnje iz nadzora na finančnih trgih. Ne smejo dobivati navodil ne od internih teles ESM ne od katerih koli zunanjih institucij. ESM je prav tako podvržen eksterni reviziji, ki jo izvajajo neodvisni revizorji.

ESM se ni treba registrirati kot finančna institucija v skladu s posameznimi zakonodajami držav članic.

Vsaka oblika lastnine ESM v kateri koli državi in v rokah katere koli strani je imuna pred kakršnim koli sodnim procesom. ESM se lahko imunosti v določenih primerih odreče. Denar in imetje ESM sta imuna pred preiskavo, uradnim pozivom, zasegom s strani sodnih, administrativnih ali zakonskih postopkov. **Arhivi ter vsi dokumenti in posest ESM so nedotakljivi.** (členi 27.3, 27.4, 27.5 in 27.6).

Zaposleni in bivši zaposleni javnosti ne smejo izdajati poslovnih skrivnosti sklada. **Člani sveta direktorjev, sveta guvernerjev, upravljani direktor in drugo osebje so imuni pred sodnimi postopki glede dejanj v času njihove zaposlitve pri ESM. Njihovi dokumenti so nedotakljivi.** Svet guvernerjev lahko odreče imunost kateremu koli članu sveta direktorjev, sveta guvernerjev ali upravljanemu direktorju. Slednji lahko odreče imunost kateremu koli članu osebja (toda ne sebi). (členi 29, 30.1, 30.2 in 30.3)

ESM ima glavno pisarno v Luksemburgu.